

ПРОГРАМ РАДА¹
ISS/KS N089,
Испитивање опасности од пожара

Овај програм рада усвојен је на седници комисије која је одржана 22. 8. 2014 године, а одобрио га је Стручни савет за стандардизацију у областима електротехнике, информационих технологија и телекомуникација на седници која је одржана 29.09.2014 године.

О. Увод

Програм рада комисије KS N089 се односи на испитивање опасности од пожара, пројектовање безбедности од пожара, терминологију која се односи на електротехничке производе и мерење пожарног отпада.

Комисија KS N089 прати рад следећих међународних и европских комитета

1. IEC/ TC 89 - Fire hazard testing,
2. CLC/ SR 89 - Fire hazard testing.

Развој комисије KS N089 на неки начин прати динамику развоја ИСС-а у својој тежњи да корисницима укаже на важност потребе за стандардизацијом испитивања опасности од пожара. Садашња актуелна комисија KS N048 је формирана решењем директора ИСС-а бр. 401/2-31-01/2013 од 2013-01-30 са тачно дефинисаним задацима делокруга рада (тачка 2 решења).

С обзиром на то да је комитет IEC/TC 89 формиран у новембру 1988. године одлуком IEC Савета (видети RM 3139/Council, Одлука 29/88), ИСС је први пут основао комисију KS N098 14. јуна 1991. године Решењем директора бр.04 - 824/2.

Комисија је од тада непрекидно радила на доношењу стандарда из свог делокруга рада и пратила рад међународног комитета IEC/TC 89.

Комисија је доносила и чисто националне стандарде у зависности од потребе и актуелног пословног окружења.

Пред крај 20. и почетком 21. века комитети IEC/TC 89 и CLC/SR 89, а самим тим и комисија KSN 089, развијали су стандарде за испитивање опасности од пожара у духу развоја пожарног инжењеринга водећих светских фирми из ове области. Ова тенденција се и даље наставља.

1. Пословно окружење

1.1 Опште

¹ Приликом превђења на енглески језик треба користити израз „business plan“.

Комисија KS N089 има задатак да доноси Српске стандарде из области испитивања опасности од пожара.

Комисија KS N089 сарађује и са малим и средњим предузећима чији су стручњаци чланови ове комисије. Тако ова предузећа директно учествују у доношењу стандарда из надлежности комисије. Осим тога, нека од предузећа су и чланови ИСС-а, па индиректно, преко Скупштине, учествују и у доношењу важних одлука битних за рад Института.

О најважнијим техничким, индустријским и економским индикаторима у области активности комисије у Републичком Заводу за статистику нема података.

Пошто пожари представљају опасност на свим географским подручјима, комитет ИЕС/ТС 89 (Комисија KS N089) настоји да успостави глобалне методе и смернице за процену пожара код електротехничких производа.

Постоји брз глобални пораст у коришћењу електротехничких производа у свим областима примене. Главни разлози за то су револуција у ИТ системима, потражња за повећаном функционалношћу у зградама, системима транспорта, као и општем развоју инфраструктуре у земљама у развоју и у Републици Србији.

Неконтролисани пожари и њихова учесталост изазивају општу и врло значајану бригу у свету. Тако на пример у развијеном свету, услед ватре, страда од 10 до 20 људи на милион становника годишње, а губици услед пожара износе око 0,2% бруто националног дохотка годишње. Зграде за становање место су већине фаталних пожара.

Електротехнички производи имају две посебне потенцијалне опасности за пожар:

- садрже или преносе електричну енергију и стога могу бити извор паљења;
- могу ширити пожарни пут.

Заједно са многим другим сигурносним сродним активностима стандардизације, ТС 89 (KS N089) има за циљ да успостави основе за процену пожара које омогућавају слободну трговину опремом са захтевима који дефинишу везу између адекватне безбедности и минималних укупних трошкова.

У одговору на предлоге главних купаца, комитет ТС 89 тесно сарађује са основним групама РС како би се створио заједнички систем класификације производа према противпожарној безбедности и утврдила методологија њихове примене .

Свака држава чланица ИЕС-а која производи електротехничке производе треба да користи исте основне методе испитивања опасности од пожара које се доносе и одржавају у ТС 89 (KS N089), па и Република Србија.

Аспекти пословног окружења Међународног и Европског комитета из ове области су сразмерни са техничким, индустријским и економским индикаторима њиховог пословног окружења. Ово окружење се знатно разликује од окружења у Републици Србији, али без обзира на ову чињеницу, KS N089 израђује и доноси пре свега стандарде према програму Комитета CLC/SR 89 и ИЕС/ТС 89.

1.2 Захтеви тржишта

ТС 89 публикације, а самим тим и стандарди из надлежности KS N089 углавном користе ИЕС/ISO РС документа. Како не би дошло до пожара, произвођачи су у обавези да изврше испитивања пожарне процене на својим производима и да консултују ИЕС Guide 104 како би разумели своје одговорности у вези са тим. ТС 89 публикације такође користе произвођачи, лабораторије за испитивање и сличне

посебне организације које су активно заступљене у раду овог комитета. Ове публикације се широко користе на регионалном (нпр. европски стандарди) и националном нивоу, па и у Републици Србији. Напредак у разумевању и коришћењу пожарног инжењеринга имаће позитиван ефекат на тражњу TC 89 публикација, посебно за методе испитивања које на основу перформанси пружају податке у формату пожарног инжењеринга погодном за коришћење. Комитет TC 89 поставља питања техничке спецификације и извештаја и преиспитује садашње стање умешности у испитивању пожара и обезбеђивању критичне и објективне процене постојећих метода испитивања. Сврха ових техничких спецификација и техничких извештаја је да пруже смернице ИЕС техничким комитетима о избору и коришћењу тих објављених метода и да се избегне неприкладна или проширена употреба застарелих или технички мањкавих метода.

Развој стандардизације у оквиру TC 89 наставља да буде веома активан, а обим рада на одржавању постојећих стандарда расте.

Корисници објављених и будућих публикација које ће објавити KS N089 су произвођачи електротехничких производа широког спектра, извођачи радова (инсталатери), ремонтне и сервисне организације, институти, лабораторије, јавна предузећа, државне установе итд.

Стандарди и публикације које доноси KS N089 се користе приликом израде и објављивања националних прописа, али могу да се користе и као основа приликом уговарања између корисника услуга и извођача радова.

1.3 Технолошки трендови

Кључни покретач у области рада TC 89 (KS N089) јесте брз раст у системима информационах технологија, посебно у вези са развојем електротехничких система и информационах технологија у грађевинским објектима.

Сада је тренд далеко изнад бившег стања, јер су критеријуми употребе метода испитивања у стању да прате методе и/или мерење многих параметара пожара који се користе у моделима пожара пожарног инжењеринга. Тако ће и основне TC 89 методе испитивања остати непромењене у догледној будућности, али ће технички детаљи бити прерађивани, јер је то неопходно.

У Републици Србији су технологија израде електротехничких производа и пожарни инжењеринг на нижем нивоу од развијених земаља и водећих произвођача у свету.

Без обзира на ову чињеницу, KS N089 прати рад ИЕС/TC 89 и CLC/SR 89 и доноси нове стандарде из ове области.

1.4 Тржишни трендови

Тржиште непрекидно жели да види конкуренцију и различите методе испитивања опасности од пожара које ће у основи мерити исте ствари. Технички комитет TC 89 (KS

N089) настоји да пружа савете у корист усвајања или прилагођавања/проширења постојећих метода испитивања и одбацује увођење нових, наизглед паралелних метода. Ова чињеница наглашава жељу корисника да производ испуњава широко прихваћене стандарде, са минималном потребом испитивања којима се смањују утврђени трошкови набавке.

Основни правац рада KS N089 јесте праћење тржишних трендова и непрекидан рад на иновирању и доношењу нових стандарда из свог делокруга .

1.5 Еколошко окружење

Смањење учесталости неконтролисаног пожара и чишћење после контаминације од пожара може се сматрати да има позитивну еколошку корист по ризик и здравље. Све ово може имати и дугорочне еколошке ефекте.

ТС 89 је недавно објавио низ BSP докумената о пожару, као што су: IEC 60695-1-20, *Запаљивост - Опште смернице* и IEC / TR 60695-1-21, *Запаљивост - Преглед и значај метода испитивања*. Њихов примарни циљ је да се спречи паљење изазвано електричном енергијом, али и да се у случају паљења ограничи избијање ватре изван граница кућишта електротехничког производа. Смањење ризика од паљења до близу нуле је најефикаснији начин да се минимизира утицај на животну средину.

У складу са IEC Guide 109, *Еколошки аспекти - Укључивање у стандарде електротехничких производа*, ТС 89 даје одређене методе испитивања утицаја на животну средину.

KS N089 је у процесу прикупљања и усвајања свих предлога које даје IEC у области испитивања опасности од пожара.

Електротехнички производи у току свог животног века, од набавке материјала за производњу, па све до краја животног века, представљају потенцијалне загађиваче животне средине.

Пошто се ови производи широко користе у пракси, на стандарде из домена комисије KS N089 се позивају технички прописи Републике Србије, истовремено подржавајући IEC Guide 109.

Област рада комитета CLC/SR 89 је под мандатом ЕУ, тако да се и рад KS N089 у будућности очекује да буде под мандатом ЕУ.

1.6 Заинтересоване стране (stakeholders)

Све заинтересоване стране у Републици Србији су позване да узму учешће у раду ове комисије, уз осигуравање равноправног учешћа и заступљености свих заинтересованих страна. Могуће је и учешће у статусу посматрача, под одређеним условима који су утврђени *Интерним правилима стандардизације - Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе*. У раду KS N089 учествује 7 домаћих фирми које су наведене у решењу о оснивању Комисије.

Заинтересоване стране за стандарде из делатности KS N089 су произвођачи електротехничких производа, пројектанти, извођачи радова, сервисери и ремонтне организације, институти, лабораторије, јавна предузећа, државне установе итд. Задатак комисије је да ради на укључењу и других заинтересованих страна.

1.7 Укључивање малих и средњих предузећа (SME)

Технологије и индустријске активности везане за тренд развоја нових и модерних електротехничких производа, од којих зависе и стандарди из области испитивања опасности од пожара, у Свету и Европи су на високом нивоу и везане су за велики број произвођача. Мала и средња предузећа (SME) се укључују у токове тржишта у оквиру својих економских и техничких могућности, што је случај и са предузећима у Републици Србији која сировине и ове производе углавном увозе.

У Србији су мала и средња предузећа на неки начин укључена као заинтересоване стране у рад KS N089, али не у довољној мери. Постоји потреба да се охрабре мала и средња предузећа за укључивање у рад комисије.

2. Циљеви и стратегија

Циљеви рада KS N089 су:

- ваћа релевантност KS N089 публикација на тржишту;
- повећање свести у оквиру KS N089 о публикацијама и методама испитивања;
- праћење рада IEC-а и CENELEC-а у области пружања одговора на растуће тенденције појаве пожара електротехничких производа;
- привлачење више стручњака из пожарних наука како би се повећао фонд знања.

Стратегија KS N089 је:

- праћење рада Аcos-а (Саветодавног комитета за безбедност);
- праћење купаца наших стандарда и степен до којег они заузимају KSN 089 смернице;
- рад у тесној сарадњи са IEC-ом, CENELEC-ом, ISO-ом, PC-ом, индустријом итд за постизање наведених циљева.

За реализацију ових циљева потребно је укључити што је могуће већи број заинтересованих страна.

3. План активности

План активности за KS N089 подразумева одређен временски оквир. Рад се обавља у радним групама и испуњава се квартално према годишњем плану рада Комисије, а председник, секретар и координатори радних група треба да раде паралелно и ефикасно.

Потребан је критички осврт на комплетан договорени и планирани распоред рада како би се обезбедило благовремено објављивање било каквих измена и ревизија стандарда. Треба континуирано пратити све IEC и CENELEC процедуралне промене како би се интегрисале у рад KS N089.

Обавезно је и вршити редовно преиспитивање донетих стандарда у духу технолошког развоја и евентуално спровести измене и допуне.

4. Кориснички линкови за све наведене активности

Ради информисања чланова комисије кориснички линкови су следећи:

http://www.iss.rs/tc/?national_committee_id=333,

http://www.cenelec.eu/dyn/www/f?p=104:7:2662183390882438:::FSP_ORG_ID,FSP_LAN G_ID:637,25 ,